

Afb. 1. Zilverbraam, *Pterycombus brama* Fries. (Clichè Visserij).

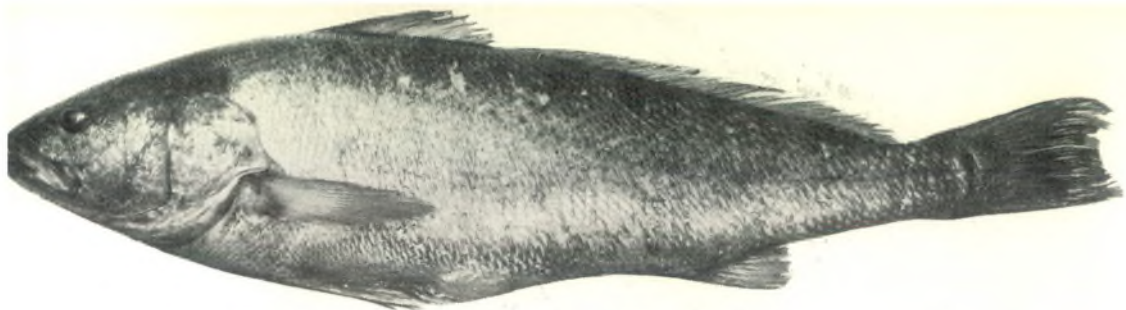
BIJZONDERE VISVANGSTEN IN DE NOORDZEE

Regelmatig worden door zeevissers exemplaren van vissoorten gevangen, die of zeer zeldzaam zijn of in de noordelijke zeeën niet thuishoren. Wanneer dergelijke vissen in de netten van onze vissers terecht komen, vinden zij meestal hun weg via het Rijksinstituut voor Visserijonderzoek te IJmuiden naar het Zoölogisch Museum te Amsterdam. Ook in 1970 zijn weer dergelijke bijzondere vangsten gemeld. De gegevens van deze vangsten zijn ontleend aan hetgeen drs. S. J. de Groot van genoemd Rijksinstituut daarover heeft gepubliceerd in *Visserij*, het voorlichtingsblad voor de Nederlandse Visserij (23e jaargang, nr. 7, november 1970).

ZILVERBRAAM

De eerste bijzondere vangst werd op 27 mei 1970 gedaan nabij de Noorse westkust ($59^{\circ}30'$ NB — $3^{\circ}00'$ OL) door de Nederlandse trawler IJm. 9. Het betrof een zeer zeldzame braamsort, *Pterycombus brama* Fries, behorende tot de familie Pteraclidae (afb. 1). Sinds deze soort in 1838 voor de eerste maal werd beschreven zijn slechts een twintigtal exemplaren gevangen.

De Noorse naam zilverbraam geeft de kleur goed weer en is tevens een goede Nederlandse naam voor deze vis. Het opvallendste kenmerk is wel dat buik en rugvinnen weg kunnen klappen in een groeve op de wijze van een knipmes. De schede wordt gevormd door twee rijen van hoog opstaande papierdunne grote schubben, waartussen de kwetsbare vin veilig kan worden opgeborgen. De te IJmuiden aangevoerde vis heeft een totale lengte van 36 cm en is opgeborgen in de collectie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam onder nr. ZMA 109-842. De meeste exemplaren van de zilverbraam zijn gevangen langs de Noorse westkust van Finmark tot Egersund en ook ons exemplaar komt daar vandaan. Er zijn twee exemplaren gevangen langs de noordkust van Spanje. Zelfs een jong exemplaar heeft men bij de evenaar aangetroffen in prima staat in de maag van een tonijn. We zien dus dat de soort een grote Atlantische verspreiding heeft. De meeste exemplaren zijn gevangen op 100 vadem of dieper, alhoewel er één is geweest die

Afb. 2. Ombervis, *Sciaena aquila* Risso. (Clichè Visserij).

zich heeft laten vangen op een diepte van 4 meter in een zalmnet in een Noorse fjord.

Interessant zijn de bouw van het skelet en de schubben, daar deze veel overeenkomst vertonen met die van een reeds lang geleden uitgestorven vissoort. Dit wijst er op dat de zilverbraam al een heel oude vissoort is.

OMBERVIS

Een andere vermeldenswaardige vangst vond plaats op 20 augustus 1970. Op die dag werd door opvarenden van de kotter UK 234, vissende 3 mijl voor de kust bij Petten, een ombervis — *Sciaena aquila* Risso 1826 — in de vangst aangetroffen (afb. 2). Dit is de tweede waarneming van de ombervis in deze eeuw in de Nederlandse kustwateren. De vis is 92 cm lang en weegt 8 kg. De eerste waarneming van deze eeuw was een exemplaar gevangen op 7 september 1966 door de HD 135 voor Petten bij het wrak Maurits. Opvallend is dat beide exemplaren vrijwel op dezelfde plaats en in de zelfde maand zijn gevangen. Van de zeven exemplaren, die in de vorige eeuw gevangen werden, is van zes de maand bekend, te weten: 3 in juli, 2 in augustus en 1 in september.

De ombervis behoort tot de familie van de Sciaenidae die weer tot de grote groep van zeebaarsachtigen behoort. De ombervis komt voor in de Middellandse Zee en in de Atlantische- en Indische Oceaan in een gordel tussen 45° NB en 45° ZB. Maar het is een zeer zeldzame vis in onze noordelijke wateren. Het is een roofvis die zich voornamelijk voedt met kleine kabeljauw, makreel en haring. De UK 234 viste op makreel!

Een zeer typische eigenschap is dat de ombervis en met hem ook de andere Sciaenidae, in staat is om geluid te produceren. Deze geluiden worden opgewekt door de trommelspiers die de zwemblaas in trillingen brengen. (Zie voor een dergelijk geluidvoortbrengend mechanisme ook bladzijde 35). De geluiden zijn vaak boven water te horen. Men heeft de ombervis nog op een afstand van 30 meter kunnen horen.

Het door de UK 234 gevonden exemplaar, is opgeborgen in de collectie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam onder nummer ZMA 109.942.

TREKKERVIS

De derde vangst tenslotte betrof wederom een trekkervis, *Balistes capriscus* L. (afb. op pag. 31). Deze werd eind september 1970 gevangen op twee mijl ten westen van Zandvoort of wel op nagenoeg dezelfde plaats als waar ook in 1968 een trekkervis werd buit gemaakt (zie hiervoor bladzijde 34). Het thans gevangen exemplaar heeft nog acht dagen in het aquarium van het Rijksinstituut voor Visserijonderzoek rondgezwommen, aldus een nadere mededeling van drs. de Groot.